

Sociologie umění

Základy sociologického výzkumu

Opakování z minula

- ▶ Kdo poprvé použil označení „sociologie“ pro vědeckou disciplínu?
- ▶ K jakému myšlenkovému směru řadím Herberta Spencera?
- ▶ Jaké jsou 3 základní pravidla sociologické metody podle Durkheima?
- ▶ Kdo je autorem pojmu „ideální typ“?

Literatura k metodologii výzkumu

▶ Povinná literatura:

- ▶ Hendl, Jan: *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*, Praha 2005, s. 45-55.
- ▶ Hendl, Jan: *Přehled statistických metod zpracování dat*, Praha 2004, s. 17-83.

▶ Další literatura:

- ▶ Strauss, Anselm – Corbinová, Juliet: *Základy kvalitativního výzkumu*, Brno 1999.
- ▶ Disman, Miroslav: *Jak se vyrábí sociologická znalost*, Praha 1993.

Některé charakteristiky kvantitativních a kvalitativních metod

---

KVANTITATIVNÍ	KVALITATIVNÍ
Tvrdé	Měkké
Fixní	Flexibilní
Objektivní	Subjektivní
Průzkum	Případová studie
Omezený rozsah informace o velice mnoha jedincích.	Mnoho informace o velmi malém počtu jedinců.
Silná redukce počtu pozorovaných proměnných a silná redukce počtu sledovaných vztahů mezi těmito proměnnými.	Silná redukce počtu sledovaných jedinců.

Metodologie výzkumu (model)

- ▶ Teorie

- ▶ Hypotézy = podmíněně pravdivý výrok o vztahu, existenci, příčině, změně

- ▶ Teoretické pojmy

- ▶ Operacionalizace

- ▶ Sociální realita

Hypotézy

- ▶ Pracovní nástroje teorie
- ▶ Mohou být ověřovány
- ▶ Umožňují vykročit ze subjektivity

- ▶ Dobré hypotézy:
  - ▶ Výroky o vztazích mezi proměnnými
  - ▶ Tyto proměnné lze zjišťovat a měřit
  - ▶ Vztahy mezi proměnnými lze ověřovat

Vztah výzkum a hypotéz

- ▶ **Explorace** – sběr dat za účelem odhalení vztahů a jevů, formulace nových hypotéz a teorií, induktivní proces.
- ▶ **Demonstrace** – cílem je podpořit či demostrovat platnost hypotéz, deduktivní proces.
- ▶ **Opakování** – spolehlivost předchozích výzkumů.
- ▶ **Zamítnutí (falzifikace)** hypotéz.

Operacionalizace

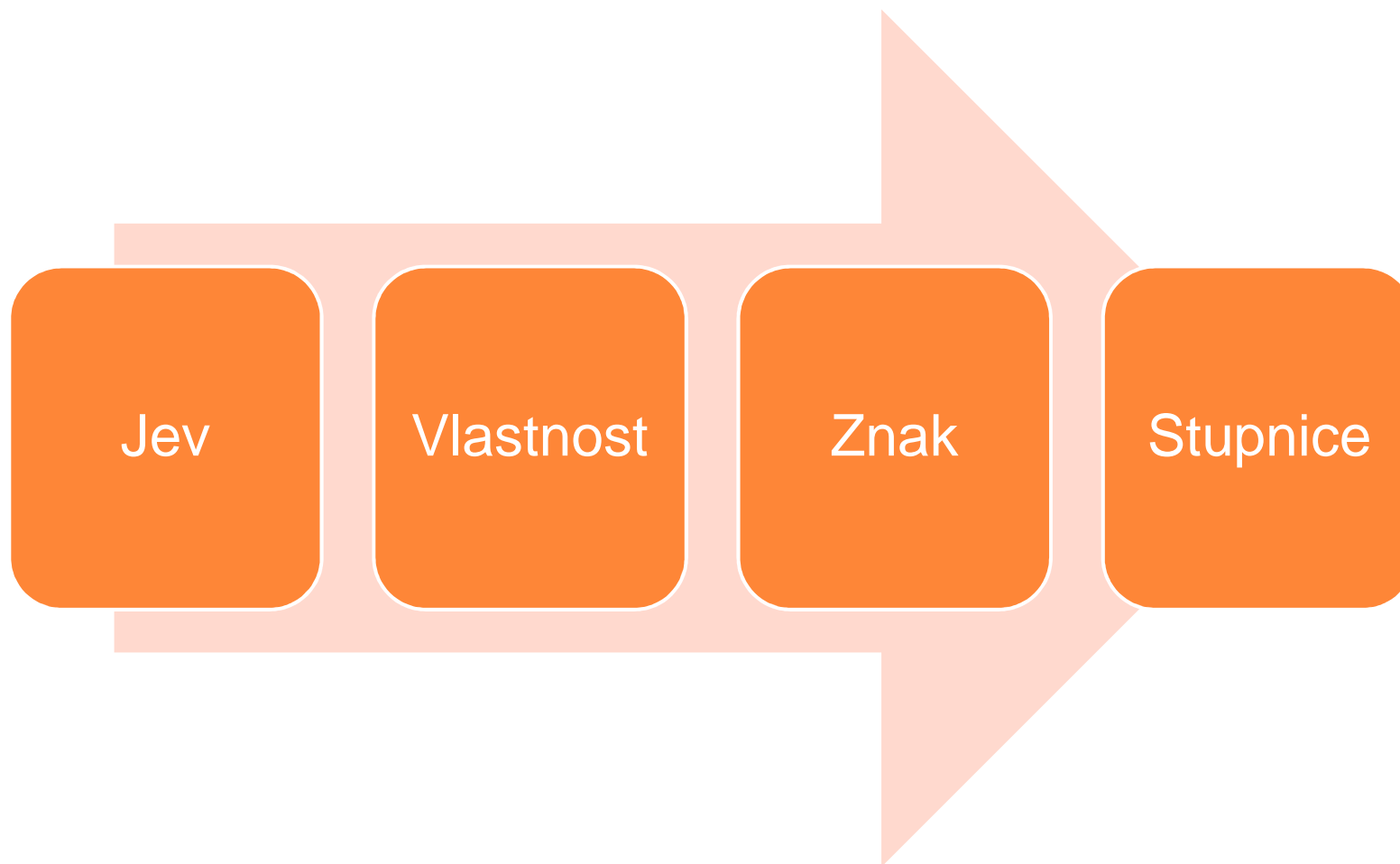

- ▶ Teoretické pojmy nemůžeme pozorovat přímo
- ▶ TP → znaky a indikátory → realita
- ▶ Operacionalizace = transformace TP do podoby měřitelných znaků
- ▶ Operacionalizace – explikace

Kvantifikace

Proměnné vlastnosti (znaky)

- ▶ Kvantitativní
- ▶ Kvalitativní

- ▶ Soubor hodnot proměnné (znaku) se nazývá **oborem hodnot proměnné** (znaku)
  - ▶ „*Stupnice, škála hodnot*“
  - ▶ Musí být **vyčerpávající**
  - ▶ Musí být **vylučující se**

Kvantifikace – druhy znaků

- ▶ **Nominální**
  - ▶ **Výčet variant (bez pořadí; vzájemně se vylučují)**
  - ▶ Dichotomické, polytomické
  - ▶ 1-0, ano – ne, je – není
- ▶ **Ordinální**
  - ▶ **Určené pořadím**
  - ▶ Slovní („nahrubo“): špatný – lepší – nejlepší
  - ▶ Určení pořadí: základní – střední – vysokoškolské vzd.
  - ▶ Stupnice s nestejnými intervaly: příjem do 15, do 100, nad 100
- ▶ **Kardinální**
  - ▶ **Kvantitativní měřitelné (lze matematicky vyjádřit poměr/rozdíl)**
  - ▶ Intervalové (o kolik)
  - ▶ Násobné (kolikrát)

Výzkumný projekt (Hendl 2004)

- ▶ **1. Název projektu.**
- ▶ **2. Abstrakt nebo souhrn.**
- ▶ **3. Přehled dosažených výsledků a účel a cíle výzkumu.**
- ▶ **4. Formulace cílů výzkumu a hypotéz.**
- ▶ **5. Plán výzkumu.**
- ▶ **6. Řešení finančních a etických aspektů.**

Typy výzkumných projektů

- ▶ Neexperimentální
- ▶ Jednoduché experimentální
- ▶ Faktoriální

Techniky kvalitativního výzkumu

- ▶ Pozorování
- ▶ **Interview**
  - ▶ S návodem
  - ▶ Narativní
  - ▶ Skupinové
- ▶ Studium dokumentů

Techniky kvantitativního výzkumu

- ▶ Studium hmotných výtvorů
  - ▶ Analýza dokumentů
- ▶ Pozorování
- ▶ „Dotazníkový“ rozhovor
- ▶ Dotazníky

Postup sběru dat

- ▶ Literatura a konzultace
- ▶ Vstup do sociální systému
- ▶ Seznámení se s prostředím
- ▶ Pilotáž
- ▶ Kontrola validity a spolehlivosti
- ▶ Zpracování dat

Reprezentativnost vzorku populace

- ▶ přibližná shoda struktury vzorku a populace ($\pm 5\%$ povolené odchylky).
- ▶ možnost akceptování kvantitativního kritéria pro reprezentativnost
  - ▶ do 100.....80%
  - ▶ do 1 000..... 40%
  - ▶ do 10 000..... 7,5%
  - ▶ do 100 000..... 1,5%
  - ▶ do 1 000 000..... 0,25%
  - ▶ do 10 000 000..... 0,075%

Tvorba a kladení otázek

Základní typy otázek

- ▶ Otevřené
- ▶ Uzavřené

- ▶ Výběr z variant
- ▶ Komparativní

Chybně formulované otázky

---

1. **Dvojitá „dvouhlavňová“ otázka** (double-barrel question) – otázka vyžadující jednu odpověď o dvou nebo více věcech najednou.

Jste šťasten ve svém manželství a práci?

Chybně formulované otázky

---

2. Chybná nabídka odpovědí

Vaše vlasy jsou žluté, purpurové, zelené nebo modré?

Chybně formulované otázky

---

3. Zjišťuje všechno najednou

Vyjmenujte prosím všechny místa, kde jste v posledních pěti letech pracoval, zastávané profese a funkce, váš plat a proč jste odešel/a.

Chybně formulované otázky

---

4. Mlhavá otázka

Chodíte často tančit?

Chybně formulované otázky

---

5. Všeobjímající otázka

Co si myslíte o Středním Východě?

Chybně formulované otázky

---

6. **Otázka v žargónu (hantýrce)**

Zdá se vám, že váš manžel má sebe-aktualizovanou autonomní strukturu osobnosti?

Chybně formulované otázky

---

7. Zavádějící otázka

Proč jste šťastný jako zaměstnanec policie?

Chybně formulované otázky

---

8. **Otázka o názoru někoho jiného**

Myslíte si, že vaše rodiče potěšila výstavba nové školy?

Cvičení

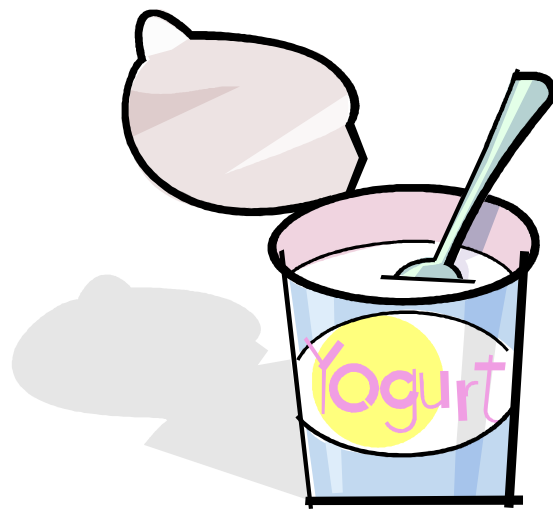
Opravte otázku

Máte rádi jogurty a mléko?

a) ano

b) ne

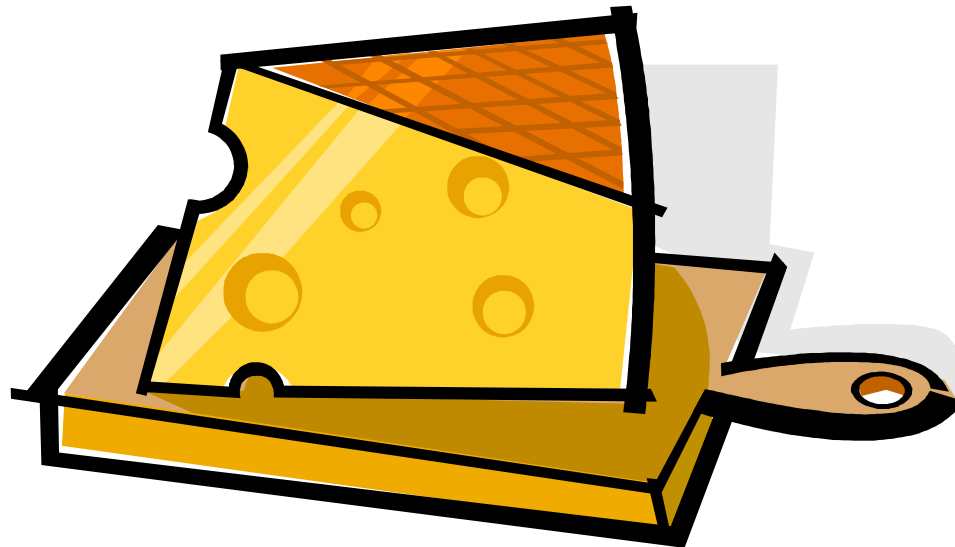

Opravte otázku

Řekl byste, že máte rád sýr?

- a) ano
- b) ne

Opravte otázku

Jak často bijete své děti?

- a) nikdy
- b) zřídka
- c) často

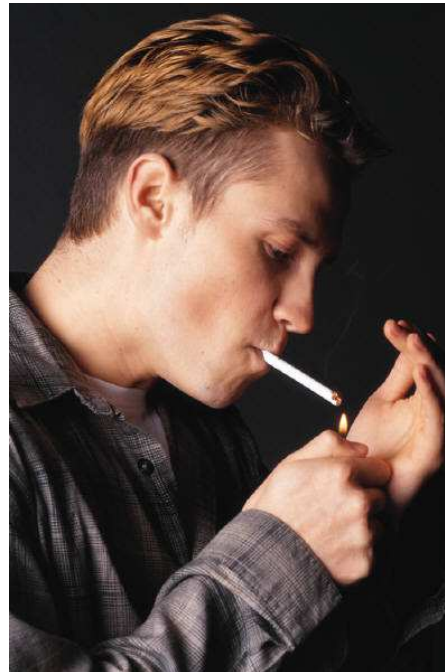

Opravte otázku

Kouříte marihuanu?

- a) ano
- b) ne

Opravte otázku

Jaké televizní programy nejčastěji sledujete?

- a) zpravodajské
- b) telenovely
- c) dokumentární
- d) talk-show

